

Gazeta Literară

Anul X, nr. 463

4

Joi 24 Ianuarie 1963

ORGAN SĂPTĂMÎNAL AL UNIUNII SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÂNĂ

8 pagini 50 bani

IN ACEST NUMAR:

POP SIMION: Insemnări de călătorie — CUBA

NICUȚĂ TĂNASE: Povestire

ȘERBAN CIOCULESCU: Un eveniment literar

Luna cărții la sate

In curind începe „Luna cărții la sate”. In procesul revoluției desfășurate sub conducerea și îndrumarea partidului nostru, această acțiune are o semnificație deosebită.

In scurtul răgaz de la alfabetizare la această „Lună a cărții la sate”, s-au produs mari transformări in viața și in conștiința maselor țărănești.

Victoria deplină a socialismului in agricultură, creșterea bunelor stări materiale a țărănimii colectivistice au determinat un avânt deosebit de puternic in răspândirea culturii printre muncitorii pământului.

S-au petrecut, așadar, adinei prefaceri in conștiința populației țărănești.

Ar trebui să numărăm printre ele dezvoltarea învățămîntului la sat, prelungirea duratei școlare, generalizarea științei de carte, transformarea învățării intr-o necesitate a vieții, a mersului nostru înainte.

Innoirea vieții satului, atragerea țărănilor colectivisti in circuitul activ al civilizației socialiste, li determină pe acesta să transforme știința și tehnica in niște instrumente zilnice ale producției materiale, cu toate consecințele faptului pe planul conștiinței. Calitativ și numeric, intelectuali care lucrează pentru ridicarea satului pe țărîmul învățămîntului, tehnicii, sănătății obștești, organizării producției, covirșesc ca număr toate promoțiile universităților și școlilor României in ultima sută de ani. Valoarea muncii lor nu se măsoară numai in timpul strict al profesiei ei, ca reflex al eficei noi, prin atmosfera permanentă de emulație spirituală pe care o întregim, prin difuzarea largă a interesului pentru cultură. S-a creat un nou climat cultural al satului, reprimat odinioară, a maselor de oameni de la sate, care stimau și iubeau învățătura, chiar atunci cînd nu aveau acces la ea.

Scritorul a căpătat astfel, prin însuși acest proces revoluționar de ridicare a maselor la cultură, milioane de cititori. Expresia acestui fapt de uriașe dimensiuni n-o pot rezuma nici tirajele impresionante ale cărților noastre, nici comparația, in adevărat sens zdrobitoare, cu trecutul.

Nu erau posibile milioanele de volume și mii de titluri editate in numai cîțiva ani, intr-o țară de analfabeți. Ele au răspuns dragostei față de carte și de cultură, reprimată odinioară, a maselor de oameni de la sate, care stimau și iubeau învățătura, chiar atunci cînd nu aveau acces la ea.

Cartea a pătruns adinc la țară, ca un element de seamă al vieții sociale. Un rol deosebit in fărîmarea noii conștiințe l-a avut și li are cartea politică. Și la sate se bucură de o uriașă popularitate operele clasice ale marxism-leninismului, cărțile care transmit învățătura partidului, călăuze pe drumul de dezvoltare a construcției socialismului in țara noastră. Colectivizarea agriculturii, marile exigențe ale gospodăriei agricole colective, au pus in fața omului de la sat nevoia de a se scolariza, uneori la o vîrstă matură, pentru a putea face față problemelor complexe ale agriculturii științifice. S-au recrutat dintr-o dată un mare număr de cititori din rîndurile președinților și brigadierilor, din rîndurile crescătorilor de animale, ale viticulturilor și pomologicilor. Aria lor s-a lărgit cu fiecare an, iar introducerea învățămîntului agrozootehnic de masă a cuprins numai in acest an peste 800.000 de colectivști. Cartea agrozootehnică este cea care a deschis drumul larg al cărții la sat.

Influențele literaturii sînt, de asemenea, adînc și durabile. Este vorba de procesul complex prin care se formează noile trăsături morale ale omului epocii socialiste. Ele ies la iveală treptat, dar se impun cu fiecare zi, hotărînd profilul acestui om, și impunîndu-l ca model moral. Acest om are o concepție nouă asupra lumii, o concepție întemeiată pe cuceririle științei; el a rupt cu prejudecățile de orice fel, așezînd in locul lor atitudinea activă de luptători luminați pentru stăpînirea naturii. Pentru el cartea e un aliment cotidian, ca și pîinea. De aceea o cercetează nu numai in interesul imediat utilitar, ci și dintr-o înaltă nevoie sufletească.

Acest om se naște in lumea satului sub ochii noștri. El nu mai este vechiul țărăn, el este colectivistul înaintat, atît prin rolul însemnat pe care il joacă in munca lui cunoștințele tehnico-științifice, cit și prin noile trăsături morale pe care le dobîndește in condițiile de viață ale gospodăriei colective.

In acest proces de formare a omului nou, literatura joacă un rol de prim rang. Ea e chemată să bucure și să educe, in același timp, ea este vehiculul cel mai direct spre inimă

cititorului, sădînd in conștiințe ideale epocii noastre, dezvoltînd dragostea pentru adevăr și frumos. Și de-aici, răspunderea scriitorului.

Prin faptul că sute de mii de oameni din lumea satului se apropie azi de cultură, cărțile noastre opătat un număr sporit de cititori. Ei le așteaptă, le parcurg cu nerăbdare, le confruntă cu viața din care și-au extras esența, le recunosc adevărurile și prin aceasta utilizează și valoarea.

Trecerea de la abecedar la cartea compactă de literatură are o semnificație de simbol. Cititorul de la sat n-a fost de loc străin nici de dezvoltarea poeziei, nici de evoluția epicii românești. El este autorul prodigiilor al doinei, al basmului și baladel, purtîndu-le pînă in pragul literaturii tipărite și cultivîndu-le cu aceeași ostrie, paralel cu ea. El n-a încetat să creeze și are competența și chiar autoritatea să aprecieze.

Și poate că tocmai de aceea, fuziunea acestora de valori, întîlnirea acestora între creația scriitorului și anonimia autori de literatură, deschide atît de ample orizonturi de reciprocă îmbogățire spirituală.

E un raport nou, deschis de revoluția noastră culturală. Distanțele in timp se micșorează uimitor. Lîngă Creangă și Sadoveanu se aliniază povestitorul contemporan. Eminescu e tot atît de proaspăt, revelîndu-se ochului surprins, cu strălucirile inițiale, neaburite de timp. Este o mare operă de descoperire și cunoaștere, de confruntare a spiritului intr-o oglindă necunoscută, refuzată pînă nu de mult.

Și omul nostru trăiește bucuria de a-și recunoaște chipul in literatură, propunînd totodată pictorilor trăsături inedite pentru marea lui portret. Il ajută pentru aceasta, desfășurîndu-și noua biografie in impresionanțele fapte constructive pe care le săvîrșește, care cer culori și linii noi.

Luna cărții va prileji o participare mai intensă a scriitorilor la viața culturală a satului. Ei nu numai că vor cunoaște astfel mai profund munca și preocupările țărănimii, dar vor sprijini activ desfășurarea variatelor manifestări culturale-artistice prin sezoaneli și întîlniri cu cititorii, prin conferințe, prin îndrumarea formațiilor artistice de amatori etc., contribuînd astfel ca munca de răspîndire a cărții la sate să se intensifice și mai mult.

Cărțile vor porni mai numeroase in zborul lor de iarnă. Intr-un anotimp cînd peste satele de odinioară pluteau numai stîlpii de corbi, călătoriile cărților sînt ca o anticipare a horelor de berze, primăvara.

Satul le-a pregătit
cuburi și le așteaptă.

G. L.

De ești...

De ești, precum te lauzi, vrăjitorul,
Atinge antipodul cu piciorul.
De ești, ce mai încoace și încolo?
Repune-n drepturi lira lui Apolo,
Hipnotizează meșterele stele
Și fă-le să scrișnească din măsele
Ca s-amuțescă soarecul ce roade
La miez de noapte vechile izvoade,
Coboară luna-n blid ca pe-o lămie,
Fă să zimbească-n racla-i o momie,
Așa ca nimeni să nu zică: „Minți!”
Ori scoate barem aurul din minți
Să fugi de sub cheie-n buzunar
La fel ce n-ai vreadată de tutun și sare,
Fă cobră deci din colierul scump

Și peste tot belșuguri de porumb,
Belciuge pentru-aceia care-l fură
Și cancer mincinosului in gură;
De ești, bomboane-ascunde prin povești
Pentru copii, de ești, de ești... Dar ești?

Una singură

Un cîntec fără nume-n coadă
Scutit de gloria neroadă
Deci fără autor, ca luna,
Așa te vreau pe totdeauna
Colindă fără friu ca vîntul
Și fără pașaport pămîntul

Iar cui te-ntreabă, cîn'te crise
Răspunde-i: „Marea, pare-mi-se”.
Căci marea, știe fiecare,
Nici n-are clasele primare.
Un adevăr să duci cu tine:
Că „vremea trece, vremea vine”,
Dar omul trebuie să știe
A lui cînd este dat să vie.
Eu o perdui pe-a mea pe drumuri
Pe lîngă stîrvuri și parfumuri
Și cînd crezui că-mi vine ceasul
Simții că nu mai mișcă pasul
Și cînd crezui că-mi vine rîndul
Văzui crescînd in jur pămîntul
La glezne, la genunchi, la piept,
Și-atunci cu glasul înțelept
Mi-am zis: E timpul să te cîuș
In pîntul fără visuri dulci.
Mi-am zis: Dar nu uita să spui
Că o lume altă viață nu-i.

Mihai BENIUC

Desen de

MARCEL CHIRNOAGĂ

„Învățămîntul agrozootehnic”

TENDINȚE ȘI STILURI IN PROZA TINERILOR (1)

Fiește că orice precizare cu privire la tendințele și stilurile existențe in proza tinerilor pornește de la cercetarea unor forme incipiente. La această etapă, procesul de cristalizare și diferențiere estetică este abia in curs de desfășurare, clasificările au deci un caracter provizoriu, surprizele in dezvoltare pot fi numeroase.

E timpul să renunț la orice preambul și să semnalizăm in proza tinerilor mai întîi o direcție analitică, de investigație a psihologiei. Scrutarea transformărilor petrecute in conștiință, implică din ce in ce mai mult luminarea unor nuanțe mai subtile și a unor mobilități complexe care determină înălțarea formelor vechiului pe plan etic și spiritual. O preocupare reanșează in chip concident strădaniile unor tineri prozatori diferinți ca structură (T. Mazilu, N. Veleanu, N. Tic sau V. Rebreanu). E tendința de a dezvălui sentimentul de eliberare morală pe care-l trăiește omul nou, odată cu victoria Revoluției. Procesul desprinderii de noemele și convențiile burgheze, proces trăit ca o renaștere intelectuală și afectivă, este urmărit pînă in detalii, cu mizărie. De îndată ce explorarea fenomenelor de conștiință se produce din ce in ce mai sistematic, e firesc ca, in ultima vreme, după defrișarea multor teritorii, incursiunile să atîngă domenii sufletești mai tainice, unde ecoul înnoirilor sociale pătrunde treptat și, in ultimă instanță, definitiv. Cazurile mai dificile de „dezmetecire” a unor oameni, de emancipare din cătușele prejudecăților trecutului revendică și o rafinare a mijloacelor de investigație și reflecție artistică. Poate aceste pove-

tiri plutește și un anume sentiment al gravității. Aversivitatea față de fostele norme de viață însuși permanent paginilor un spirit polemic. Tentat să caracterizeze literatura tinerilor, Paul Zarifopol vorbea odată despre psihologia adolescenței, de strengar care se amuza pe seama convențiilor burgheze, sfîdnidule cu o nepăsare a răzvrătirii. Lumea noastră socialistă a deschis tinerilor alte orizonturi, literatura lor nu mai adoptă azi in fața convențiilor și prejudecăților o indiferență amuzată. Polemica se poartă cu trecutul, cu o gravitate a înțelegerii, ca o purificare de inoșieri, de spaimă și aprehensiuni, ca o pregătire pentru dăruirea tuturor forțelor activității constructive in folosul poporului.

O aceeași preocupare literară se diversifică in funcție de inclinațiile și viziunea mai mult sau mai puțin distinctă a fiecăruia. Pentru Teodor Mazilu are întîietate replica dată individualismului, văzut nu numai in ipostaza lui de ferocitate, dar și in aceea grotescă, aberantă. Apare nefirească, in contra naturii și supădă, in cele din urmă, investigația de energie (plăceri și suferințe) in mișturile lumii burgheze, setea de avere, cursa gloriei efemere, comedia dragostei (aici Mazilu insistă demonștrînd mecanismul: mărturisirea pasiunii, răbufnirea geloziei, despărțirea, confesiunea suferinței, etalarea ei etc.). Parodiarea acestor stări se obține prin încadrarea aparentă in joc, prin luarea lor in serios, dintr-un unghi care le reduce însă la absurd. Se poate remarca și in „Bariera” și in schițele satirice și in piesa recentă că eroul are revelația eliberării nu

numai din niște canoane de viață asfixiante, dar și din ridicul. Ceea ce fusese înainte îndecărat cu dramatism, ca și tragice (și includea așadar un consum de durere) se arată a fi o superstiție întregită de burghezii, un fals adevăr. Astfel desferecat, omul nou cuoerește o simplitate și o ordine interioară pe măsura idealului etic comunist.

La Nicolae Veleanu același proces de eliminare a stăvililor din calea noii conștiințe, este înfățișat in aspectul său mai anevoios, mai chinător: ca să lezezi deprinderi inrobitoare, formate, in trecut, in cadrul lumii burgheze, ca umilinta, suspiciunea, resemnarea, ca să atîngi destinderea, trebuie să le detectezi in ungherele celei mai ferite ale sufletului, să le răvășești adăposturile. De aci curiozitatea pentru întorcăchitate reacții sufletești, deformate odinioară prin obișnuință. Dacă in „Întîlnire tirzie”, scriitorul relatează treptat urcusul al adevărului pînă la conștiință, cînd spaima de durere se agită de senzațiile pur fizice ca să amine catastrofa pe planul sentimentelor, in „Sunetele”, fenomene de întîlzire a înțelegerii (reziduurile mentalității de mic proprietar) sînt dezvoltate in formele lor subtile, de înțelegeri afective. Abia după ce e copleșit de o senzație de mișine și regret, eroul se fortifică și capătă putere de a aduce in conștiință noile amintiri tonice.

Deși o preferință pentru sensul simbolic și pentru o aură de mister in notația psihologică il separă pe

S. DAMIAN

(Continuare in pag. 6)

SINTEZE NECESARE IN CRITICA POEZIEI

Discuția despre critica poeziei, inițiată in ziarul „Știința” (nr. 5741) și extinsă, apoi, in revistele literare, se anunță din capul locului, fructuoasă. Aceasta datorită caracterului ei concret, deschis, lipsit de prejudecări, — ca și tinutei principale, partinice, din unghiul căruia se apreciază rezultatele obținute in acest important sector al frontului nostru ideologic. E salutar, in această discuție, faptul că nici unul dintre participanți n-a încercat să judece poezia sau critica poeziei după canoane prestabilite ori să-i impună reguli scolastice, care, așa cum arita, încă din veacul al XVIII-lea un poet, „sînt cirji excelente pentru schiopii dar văzătoare pentru altele”. Și poezii, adevărații poezii, sînt, fără îndoială, niște atleți ai sensibilității și ai gândirii înaripate, al căror elan critic al datoria să-l stimuleze și nu să-l îngrădească in niște observații absurde. De aceea ni se par judeci cicioase ripostele criticilor Eugen Simion și Matei Cioculescu, date unor păreri cîndate ale lui Eugen Luca, care intr-un articol asupra poeziei publicat in „Viața românească” nr. 12/1962, aducea in judecarea operii poetice un punct de vedere inșt. Caracterul deforant al unui asemenea punct de vedere a fost convingător demonstrat de critica amintită, incit nu mai e necesar să stărîm asupra lui.

In legătură cu discuția ce se desfășoară am vrea să aducem cîteva sugestii și observații in chestiuni de fond, rămînînd ca asupra unor nuanțări sau probleme deocamdată numai enunțate să mai revenim ulterior.

Am convingerea că trebuie să purtăm această discuție cu sentimentul îmbrăcurat al unor reale cuceriri active in oca e priveste fenomenul poetic

in sine, cit și in critica poeziei. Căci printr-o vie activitate creatoare, frontul nostru poetic s-a îmbogățit și și-a extins sensibil universul său artistic. In închegarea unei cronici lirice multilaterale a vieții noastre noi, socialiste, s-au afirmat numeroase personalități poetice, cu stilurile cele mai diverse. Dacă in critica poeziei aceste succese au fost analizate izolat — adeseori cu multa competență de critică ca Ov. S. Cihomăniceanu, C. Ciopraga, Paul Georgescu, D. Micu, Dan Haulică, Zoe Dumitrescu, I. Oarșu, M. Bucur, S. Bratu, Valeriu Rîpeanu, Matei Cioculescu, Eugen Simion ș.a. — pe volume sau pe individualități poetice — credem că e de datoria criticii de poezie — in etapa actuală — ca experiențele înaintate ale literii noastre să fie generalizate in studii de ansamblu, care a conducă spre o lucrare unitară de sinteză, spre o adevărată istorie a poeziei realist-socialiste din patria noastră. De aceea socotim necesar ca exercițiul critic să se facă mai acoperit și din unghiul istoriei literare și al unor cerințe filozofice mai largi. E bine să cunoaștem mai clar care sînt etapele de dezvoltare ale poeziei noi, cum și de ce s-a îmbogățit universul ei tematic și s-au perfecționat mijloacele de expresie, cum s-au împlinit diversele personalități artistice, care este raportul dintre creația lor și înaintași sau care le sînt relațiile cu poezia universală actuală? Critica poeziei va putea exprima astfel judecări de valoare mai așgure și nu va confunda versurile lui Victor Felea cu cele ale

I. D. BALAN

OPINII • RECOMANDARILE PENTRU PREMIUL DE STAT AL R. P. R.

Laudă talmăcitorului

Citeam „Viața și poezia lui Eminescu”, admirabila monografie a lui Károlyy Endre, când am aflat că Franyó Zoltán, cu ale cărei versiuni maghiare din marele nostru poet, autorul căruia își însușește copios interpretarea, a fost propus pentru Premiul de Stat. Vestea m-a bucurat nespus de mult. În propunerea Comitetului pentru Artă am văzut aprecierea unei munci grele, aceea de traducător, și ridicarea ei ca act de cultură în rândul artiștilor și științitelor.

Traduceri bune aduc în circuitul intern al unei culturi valori ale culturii universale. Talmăcitorul ca și creatorul de bunuri spirituale își scriește deoparte propriu său poem și se întoarce la dăruirea sa deosebită ca el străbate un drum înverșinat.

Franyó Zoltán e un exemplu poate unic de poet înzestrat care s-a consacrat exclusiv muncii de traducător. El a întreprins singur o operă care în mod obișnuit nu e realizată decât prin colaborare și de către numeroși specialiști, grupați în mari colective.

Culegerea sa din lirica universală intitulată „Recente în trei mii de ani”, apărută în trei volume la E.P.L., uluiește în primul rând prin vastitatea planului, însumând talmăciri din peste treizeci de literaturi. Transcrieri pentru cititorii români titlurile capitolelor ei: Poezia egipteană veche, Lirica greacă, Poezia latină, Indieni, Arabi, Perși, Chinezii, Japonezi, Eral medievii, Francezi, Belgieni, Italiani, Spanioli, Portughezi, Germani, Austrieci, Olandezi și Flamanzi, Daneci, Norvegieni, Finlandezi, Englezi, Irlandezi, Nord-americani, Poezii din Americi

Latine, Răsi și Sovietici, Polonezi, Cehi, Bulgari, Români.

După cum se poate vedea chiar numai din aceste titluri ale tabelului de materii, în cartea lui Franyó își dau întâlnire poezii ai lumii de toate meridiane geografice și din toate epocile istorice. Și spre lauda talmăcitorului, fiecare dintre ei își păstrează în versiunea sa năla specifică. O asemenea operă presupune o pregătire filologică riguroasă, o știință, a tehnicii artistice proprii ficției literare și flexibilitate poet și, desigur, un simț estetic neadormit, căci, după cum se știe, o traducere izbită este o operă de creație.

Îndrăzneția sa explorează, Franyó Zoltán și-a pregătit-o prin studiu sistematic, încă din anii tinereții (amintesc în treacăt, că, aducându-și cunoștințele de greacă și latină dobândite în liceu, urmează la Universitatea din Viena, egiptologia și orientalistica) pentru ca apoi, cu trudă și răbdare, să lucreze la desăvârșirea mării sale construcții a cărei grandeură eu o văd în năzuința stăruitoare, profund umanistă de a împărtăși celor mulți frumoși pentru ei, în trecut, în prezent.

Poezia românească și-a găsit în Franyó Zoltán un interpret viguros și sensibil. Și, desigur, nu e întâmplător faptul că cele mai vibrante dintre talmăcirile incluse în recenta antologie, sînt — pe lângă multe altele, firește — cele din poezii românești, și aparțin în special liricii secolului XIX. Acest capitol al antologiei ca și ediția bilingvă Eminescu, apărută tot la E.P.L. atestă o veche mare dragoste a lui Franyó Zoltán.

Cum cartea se bucură la noi de o largă difuzare, căci revoluția culturală a scos din intineric, ca pe un continent scufundat, masa însetată de lumină a oamenilor muncii, antologia sa a intrat în consumul intern.

Și nu realizez un spectacol mai sublim decît acesta — posibil numai în socialism — de a vedea la bi-

bliotecă în orele de răgaz pe muncitorul din uzină sau pe țărănucolul colectivizat citind din Rig-Veda sau scîndînd în metru antic un poem de Horățiu.

Cînd i se va decerna Premiul în marea sală a Palatului, Franyó Zoltán va simți lîngă ei priorii lor.

Emil GIURGIUCA

Eroi memorabili

Am fost foarte bucurat cînd printre lucrările beltristice propuse Premiul de Stat de către Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă am văzut figurile și romanul „Setea” de Titus Popovici.

Reușind să prezinte la un nivel artistic înalt frîmțirile fărîmînd într-un moment istoric crucial, Titus Popovici a îmbogățit literatura noastră nouă cu un roman de o deosebită valoare.

„Setea” deține un bun cunoscător al satului, un scriitor înzestrat. El știe să surprindă starea sufletească a omului simplu, a țărănului care, într-un răstimp relativ scurt, dar bogat în evenimente, străbate calea de la protestul individualist, anarhic, la conștiința politică a omului înaintat. Procesul formării unei conștiințe luptătoare mi se pare, în cartea lui Titus Popovici, admirabil optimizat, culminînd cu scena împărțirii pămîntului, cînd Mitru Mot, înfrîngîndu-și mentalitatea sa veche, ia apărarea moșganilor.

Întă, pe scurt, de ce găsesc propunerea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă binevenită.

Alexandru DOBRE
muncitor, Uzinele „Republica”

Prețuire meritată

Îmi manifest bucuria pe această cale, văzînd printre cei propuși pentru lauda distincției a Premiului de Stat pe poetul Marcel Breaslu.

Creația lui este profund autentică, originală, mereu în pas cu evoluția procesului de construcție a socialismului.

Cititorul fidel al acestui poet, își dau perfect de seamă senza de profundă simțire a versurilor sale. De acolo ține conștiința noastră.

Lirica lui Marcel Breaslu, variată ca modalități, pătrunde în sufletul nostru multă simțire, răscolind și comutînd prin fraze simple și concrete un conținut deosebit de complex, o bogăție de idei și o vibrație sufletească paroxizantă.

În poezia lui Marcel Breaslu descoperim valori morale și spirituale ale epocii noastre.

Versurile poetului se adresează nu a celor dragi, ci celor mari, ca și celor mici, cu aceeași simțire, cu aceeași grijă de a răspunde exigențelor celor mai mari.

Îmi face plăcere să revit versurile lui Marcel Breaslu. Ele mi-au dat încrederea în posibilitatea de a ține alături de muncitorii noștri în lupta pentru o viață mai bună.

Olimpia ARGHIR
artista la Teatrul Național din Cluj

O confesiune

Vestea propunerii pentru Premiul de Stat a poetului Marcel Breaslu m-a bucurat mult. La serbările pe care le închinăm, încă în urmă cu mulți ani, eroilor noștri din februarie 1933 recităm amplit și emoțio-

naștrii poem „18 Februarie” scris de poet în ziua aceluși pentru prima dată în libertate, a acestui eveniment. Se închipuie acum trecerii de ani de la evenimentele din 1933. Din nou poemul lui Breaslu va fi pe buzele noastre. El și-a păstrat în cei optzeci și trei de ani — întreaga frumusețe. Cu același profund simțire, profeții din dragostea pentru noi, a dat glas entuziasmului mîndriei noastre în momentul fărîmării Republicii. N-am uitat omnia cu m-a cuprins ascultînd prima oară versurile care amintesc acel „18 februarie” și început de viață. Am înțeles cum așcut pe Breaslu: ca pe un poet în opera cărui se regăsim preocupările și visurile.

Apariția „Dilectiilor poeziei” și a „Făbulelor” a confirmat și consolidat stîm și dragostea pentru poet.

Mă străduiesc să transmit și elevilor mei admirația pentru poezia lui Breaslu, pentru înaltul ei conținut de idei și pentru arta cu care e exprimat în versuri de o desăvîrșită simțire. Tinerii învață să o cunoască mai bine pe Domca Simo, prin cîntecul închinat de poet eroinei și sint: înarmată să lupte împotriva vechiului din fabulele sale.

O confesiune: Printre cărțile mele de poezii „deiertorilor” se află și cea a poetului, Mi-a trecut de multe ori prin mină; și a trecut nu numai prin mințile mele. Citesc întotdeauna cu plăcere nouă versurile lui Breaslu; le simt căldura și dușura și-i admir noutatea, bogăția de nuanțe a imaginilor.

Consider judicioasă propunerea de a i se decerna Premiul de Stat.

Paula LITMAN
profesoară, Școala medie nr. 13 „Mihai Viteazul” București

Geometrie nouă

Foto: ION MIHALE

FLORENȚA ALBU

Viscol

Mă pierd în viscol și te-aud, cîmpie. Cîț ti-o fi ziua că nu-i mai dau de capăt.

Chin, nebulune, de parcă trec nunașii luni, spre rori — și lăutării, cu țimbele de gît și doșale-drușile, juoada — le-au luncat țulpanele-nflorate înspre creștet...

O elipă — liniște mare. Se-aud semînțele întorcîndu-se, sub zăpada, pe parca cealaltă...

și iar dă buzna crîvîful și iar... parca se-aud copii, cu plugușorul, poenind din biece-mpietite-și epi și s-a stîrnit buhalul, gros, din piei de oaie.

...să vă găsim înfloriți ca merii, ca perii, în jocul primăverii...
...să fie spicul ca vrabia, patul ca țesătura...

Departe, pornese fărăși nunașii, cal albi, cai negri, în vini, comai, cu nara-n pămînt, — înspăciți cu chicliură și foc —

Pămînt nunașii, înfloriți, nămeții! Stă zăpada — troienți ca grîul, în jurul combinat, și gerul dă sete ca arșița lui Captor!

Mai e mult pînă-n sat? De-alta alb — rîni nu mai dau de capătul zilei.

Grăbiți-vă! O să se-știe primăvara, pe drumuri.

Dimineață

Dimineața dimperilor, dimineața proaspătă și ne-șteptă, o-o deschid cu-o galop;

Rispește liniștea, din cîmpuri, de acum începe semănatul!

Aburește cerul pe pămînt, iarba dă întii colți, în aerii erazi —

treci călare, înalt în sărări: pînă unde-o fi cerul-er, pînă unde-o fi pămînt?

Te măși încoala te orbesci soarele; nu te aperi — rîni decamdată-tinerii de grîu.

Am tras prima linie, și-am hotărîcit acum toate patru rîrile și cîmpia: veniți cu trasoare și sîmînțită aleasă.

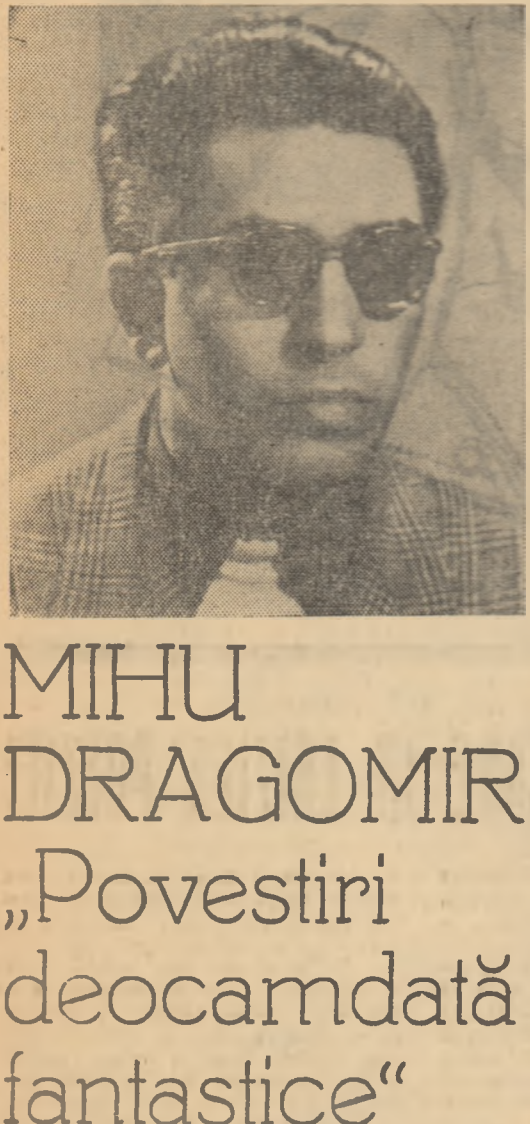
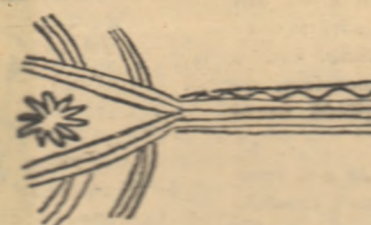
Ce vară o să fie vara asta! mîstepe pămîntul sub copita calului!

Tractoriști

El via prin aia de cenușă — aspri, cu gesturi zgricite, în urma lor, pămîntul se face curcubent și asenează cerul;

Oamenii-aceștia tineri, și mașinile lor tinere și asprimea mare, neluminată, seamănă-n Bărăgan, curiole, grînele sărăcile, și cîntecul de spus seara, pe lună...

El trec și-a urma lor se face primăvară.

MIHAI DRAGOMIR: „Povestiri deocamdată fantastice”

Cu aceste povestiri care pleacă de la anticipații asupra explorării cosmosului de către om, Mihai Dragomir rămîne oricînd a părea de paradoxal, într-o bună tradiție poetică. Eminescu, Macedonski, Anghel și mai aproape de noi Arghezi, Philipide sau Adrian Maniu au fost aștrii de domenii fantastice. Dimensiunea lui în creația epică i-a ispirat de altfel mereu pe poeți și a deajuns să învelească doar câteva nume: Homer, Goethe, Nevalls, Chamisso, Puskin, Hugo, Nerval, Poe, Apollinaire, ca și conștient pe toată lumea. Fantasticele și un tărîm, unde numai spiritele înzestrate cu o deosebită putere imaginativă se simt acasă. Și cine alții decît poezii posedă, în primul rînd, capacitatea de a-și închipui lucruri ieșite din comun, de a zbura cu gîndul între elementele cele mai disparate? E apoi firesc ca în vremea noastră cîmpul principal de desfășurare a imaginației creatoare să-și deschidă dinții omenești știința și nu magia, astrologia, sau ocultismul, cum s-a întîmplat în trecut. Matematicile, fizica și chimia, astronomia și biologia au făcut în ultima vreme descoperiri alt de altuitor, căsădindu-se baza lor ipotetică de îndrăznețe, încît mințea omenească abia le poate urmări fără să amețească. Dacă fantasticele literare n-a devenit încă exclusiv științific și pentru

■ cronica literară ■

cu temele pe care le dezbate teoriile matematicelor transformate, fiind guvernat, mecanici caudice, el-borneții și altele sumerose discipline noi erau pînă acum destul de adine în conștiința publică, mai rămasă problema de strictă specialitate. Cînd se va potrece aceasta — și procesul e în curs — nici un fel de transmutație a dimensiunilor, de reînnoirea a spiritelor sau de acțiune a duhurilor supra-naturale nu va mai putea rivaliza în stimularea imaginativității omenești cu ideea astmăntărilor, a panteizării „alt” din spațiu, a fenomenului, a memoriei imaginare, a piergării granițelor dintre trecut și prezent în fundamentul omenești potrecute acum cîteva milenii de ani dar observabile abia astăzi pe pămînt. De acum erodă și anticipația științifică va deveni materia preferată a literaturii fantastice de mîine. Dacă ea mai e privită cu oarecare suspiciune de critică, faptul se datorîște prea puținele prezente poetice într-un astfel de teritoriu prin exotismul propriei fantastici îndrăznețe. Anticipațiile științifice rămîn cum pedere, n-a-a avertură, nu se lasă destul laborator de fărîmării infantului, de avertură amănunțită a cunoașterii. Desigur că aici trebuie respectate condițiile verosimilității. Ipotezele cele mai fantastice se cîvină să aibă un fundament serios științific, să respecte o riguroasă raționalitate în orice de îndepărtate speculații ar rezorțe, altfel lumea interesat spiritual, care a făcut ca o asemenea specie de ficțiune literară să se nască, dispore. Dar între cunoașterea și imaginația a lezător matematicii, fizicii, chimiei, sau biologiei, în anumite probleme și rezumarea la ilustrarea cîteora principii prin simpla amplificarea tehnică de viteze, forțe și dimensiuni e uriasă distanță. Ea desparte literatură adevărată de scrierile științifice cu un caracter didactic-vaigător. Operele de creație le-nău dă și în această direcție spiritele vizionare, mașii imaginare, pentru că ori ce s-ar spune, și Jules Verne și H. G. Wells și Alexis Tolstoi au fost niște poeți ai materiei și tehnicii cum sînt astăzi Ray Bradbury, Lem sau Efremov.

Introducerea noastră cam lungă n-are alt scop decît să precizăm ce înțeleg cînd afirmăm că Mihai Dragomir se situează în povestirile sale „deocamdată fantastice” pe o linie bună de porțire. Ea privește un număr restrîns de poezii pentru explorarea extraordinară, nu numai înaintea de a-l căuta într-un domeniu foarte intim legat de preocupările și sensibilitatea omului modern, ci înșiși ca rațional literatură de acest tip. Povestirile din volum demostă o așezată viziune. Mihai Dragomir nu se mulțumește să descrie cu ceva mai multă culoare cîteva întese științifice ca să diverse lucrări de popularizare, ci se lasă îndrăgă de ele ca poet. Vrea să spună că o istoriciză simplă perfecționată tehnic de mașini și aparate nu este epul canonică, nu însoțește o posibilă înțelegere mentală și înțelegere o experiență de mecanică aplicată, ci încearcă să-și imagineze peisajul realității înțelie senale la învătă de ultimele teorii fizico-matematice, astronomice sau biologice în legătură cu structura materiei, cu organizarea cosmică, cu natura vieții, să-și facă din ei o zonă prielnică visului o platformă favorabilă zborului fantastel. La el se constată un efort însoțitabil de a face din descoperirile științifice de ultimă oră științie în vechiul nostru, alimnând imaginația creatoare. Posibilitatea explorării altor planete, mode eventuale și altele sînt cîndînare. El simțese ideea că poezia și mai am fost în stadii de civilizație anterioară, obiectul vieții este țile căror esențierii din stele. De aici izolează fascinația, cu circulația la mai mulți autori de „science-fiction”, că mitologiile n-are fi decît relații deformate prin

ignoranță a unor intervenții „din afară”, în universal nostru și cu mijloace tehnice, cărora oamenii vîrstelor înaintate au fost siliți să le dea singura explicație posibilă pe atunci, adică cea mistică. „Legenda ingerilor” e o asemenea povestire. Niște cosmonauți în drumul lor sînt aștrii de o pităcă misterioasă, notată pe hărțile cerului cu minus, pentru că expedițiile trimise pe ea s-au mai întors niciodată. Nevollii toluși să coboare pe acest pămînt însoțit, exploratorii vîntului constată cu mirare că steaua e populată de flinje gânditoare. Aproape nedescoperibile ca înălțare de suspici picații din cer, locuitorii planetei albastre se află în „epoca primei liniști”. El li consideră pe cosmonauții ingeri, li se închină și li gravează cu mijloace primitive, în stîncă, siluetele, reducîndu-le platformele de zbor ale exploratorilor la niște arși, iar hainele lor protectoare de radiații, la niște aurole punctate în jurul capului. În „Natura inversă” apare o interesantă viziune sugerată de ideea antimateriei. Tot niște cosmonauți via să stădieră structura „Fulgurului alb”, o planetă, care de departe părea acoperită în întregime cu zăpada sau gheturi eterne, pentru că soarelui ei scilpea orbilor sub lentilele telescoapelor de bord. Planeta se dovedește un laborator urias, misterios. Toată natura e cristalină, o îngramădită haotică de piramide și prizme. Cuburi imense, transluide filtrează o lumină lăptosă sau sub razele soarelui se aprind în jerbe de enori albastre, verzi, galbene și violacee. Zăpada e și ea un material plastic care are la bază invariabil siliciul. Ploaia e apă grea. Tot peisajul respiră o splendoare stranie de laborator inebunant.

Ideea întîlnirii în fărîmii gînditoare, care trăiește pe alte planete rămîne tema majoră a unor asemenea istorisiri de volajuri cosmice. Mihai Dragomir, și aloi, adoptă atîtuținea justă. Fîrîmii fantasticele li descoperă în noi descrierilor arbitrare de flinje cu trei ochi sau cu membre tentaculare, ei în chiar datele problemei științifice. În pudera înfîmțită de stele a universului e probabil ca suma cîmtilor, care fac posibilă viața pe pămînt să se repete de neamărite ori. Fiecîli instrumentale se ridică însă în fața posibilităților de comunicare cu astfel de planete. Cum să fie ele găsite în rouriile infinite de stele și la distanțele greu de imaginat măcar, nu de străbătut? Care e șansa ea răsîmpit extrem de scurt al civilizațiilor în nemărginirea vîrstelor astrale sa coincide pe două planete diferite? Ce posibilitate reală de comunicare poate exista cînd nu mai timpul de la plecarea și receptarea unui mesaj se măsoară, la vitezele maxime cunoscute, cu milioanele de ani? Cine va găsi, în sfîrșit, mijlocul ca odată contactul între lumile locuite stabilite, să se poată produce și schimbul de gînduri? Un răspuns inteligent la astfel de întrebări li sugerează povestirea „Pe lungimea de undă a cosmosului”. Autorul încearcă să-și imagineze ce gîndesc în legătură cu aceste lucruri niște oameni al vîltoarelor, întorși dintr-o expediție foarte îndepărtată, dar soldată larși fără descoperirea mult visată a altor flinje raționale. Aparatele lor de recepție prind o muzică simfonică. Toți erod că e o compoziție, pe care le-o transmite pămîntul, dar ascultînd-o simt că e o potolăte jîndul vechi și le vorbește de ceea ce-i preocupă mai sîrîmilor. Ajunși la destinație află că au captat o emisie din spații astrale necunoscute. Sugestia e că muzica poate deveni astfel limbaj universal, complex și bogat al flințelor gînditoare, că

armonia ei sînt în stare să exprime cu o maximă anacură orice experiență a unui cosmonaut superior. Mihai Dragomir înțelege și faptul fundamental că în afara psihologiei omenești fantastice de toate felurile, înțelul cel științific, n-are nici un fel de sens. Oamenii nu sînt tulburări decît de lucrurile pe care le pot repeta marea parțial la o experiență cosmonaută. Un fantastic „par”, fără absolut nici o conștință cu lumea reală, fără nimic comun cu gîndurile și sentimentele omenești obișnuite, dacă ar fi create (deci acestea nu e posibil) n-ar lăsa complet reed. Tulburările încep să devie plămămirile imaginației cînd în ele se recunosc datele existenței curente modificate neașteptat și bizar. Și nimic nu dă mai pregnant această senzație ca reflectarea în conștiință a amintirii condiții noi de viață. Un om trece prin aventuri cosmice, scapă de sub imperiul gravitației, călătorește printre aștri, descoperă vidul sideral și „natura inversă”, fără să aibă în raport cu asemenea întîmplări sentimente, reacții individualizate, gînduri, frîmțirii, nădejdi și decepții e mai puțin interesant din punct de vedere literar ca alții care n-a părăsit niciodată Pămîntul dar străbate gama suferențelor amintirii înalte. Eroi lui Mihai Dragomir au conștiința existenței lor extraordinare. Autorul și-i închipuie nu ca oameni impersonali și fără afecte din experiențele cărilor de fizică și de chimie, ci ca flinje înzestrate cu viață sufletească, ca fărîmii în stare să e amuzonese, să ia hotărîri neașteptate sub imperiul unor pasiuni, să exite între impulsuri contrarii, deși cum vor avea ceva mai mult încă nesățitor. Existența cosmă și imaginată în dimensiunile ei umane, compunîndu-se extraordinară și comune, alia vreme cit rămîn omenești. Părăsind planeta care s-a rătăcit, pentru a zbura spre altă stea, ultimii ei locuitori încearcă o strîngere de inimă. Nu le vine să se desprindă de atracția terestră. Inconștientă planeta-mamă încă o dată și încă o dată, punînd sîrnela navei cosmice să întoneze vechiul „cîntec al plecării”: Coborîți pe steaua albastre se simt atârși abscur de vîrșia „primei liniști”. E o formă ciudată de obsesivă morală. De ce ar mai pleca în altă parte, de ce ar cutreiera galaxiile dacă fericea poate fi găsită și aici? E omul născut pe o astronavă și stăpînit de demoul răpărilor prin cosmos e inebunant de ideea întreprinderii călătoriei și nereceptării etapelor planificate ale expediției („Legenda ingerilor”).

Eroi povestirilor „Pe lungimea de undă a cosmosului” suferă pentru că se întorc iar fără să fi găsit pe planeta explorată flinje gînditoare. Ei au făcut problemele lor personale. Red s-a certat cu nevasta sa, care l-a cerut să n-o lase singură pe pămînt, pe vremea lui expediției vîrșia n-are mai permis să zboare și alia n-are acceptat nimeni. Laurențiu e un vîntur încercabil, care-și imaginează mereu cum trebuie să arate trașii săi de pe Epsilon-Indel. Interesul cîtorva povestiri e în primul rînd psihologic. „Omni Planetă” comunică nu fără o reală putere de molipsire cum ea pe putea fi teroarea cosmică, sentimentul individual pierdut în imensitatea universului, lipsit de orice reper în spațiu și în timp. Ideea poetică a hăului astral și sugerată aici printr-o miscare sufletească tîmnoasă, printr-o disipare supremă, pe care o însoțește, printr-o înțelie a „Griffin” e o povestire care-și valorifică fantasticele pe cale psihologică. Ideea omului invizibil e confruntată cu modul de viață al unei societăți vîltoare, foarte evoluate. Griffin, eroul lui Wells, nu și găsește în ea întrebunțarea. Oamenii n-au de ce să se asenădă. Invizibilitatea nu folo-

Bunul credincios, cu minile împreunate pentru...

Vai, doamne sfinte, iar plouă - gîndește cu glas tare...

Tu cînd ai intrat, nemernicule? N-ai somn? Ce-ți veni...

Trece pe lângă Baldovin în vîrfuri, îl aruncă niște priviri...

Uite ce de noroi a lăsat în urma lui, via. Nici să-și...

Scotea din găleata cu lește jumătate de sac, o storce...

A banchetuit toată noaptea cu femele și-acum vine să...

Baldovin se ridică. Își ia servieta pe care o puse sub...

...și iartă doamne greșelile noastre...

Ingrijitoarea cuculește urechile. Se bucură cu răutate...

Aha, aprinde și luminări! Să vezi că acum mă cheamă...

Bunul credincios cu capul plecat încalzește pe rînd cotoarele...

In biserică, se întefeste întunericul, Coana Lina, ingrijitoarea...

Lasă totul bald, își ia broboada pe umeri, încluc, și după...

De la buget se întoarce mai grăbită ca oricînd. Se duce...

A aflat de la responsabilul bugetului că Ilie Baldovin are...

Și ea, coana Lina, astăzi ingrijitoarea lăcașului sfînt, a...

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

Poem-prefață la volumul „Aventuri lirice” (în curs de apariție).

UN TINAR POET

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

Poem-prefață la volumul „Aventuri lirice” (în curs de apariție).

UN TINAR POET

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

Poem-prefață la volumul „Aventuri lirice” (în curs de apariție).

UN TINAR POET

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

Poem-prefață la volumul „Aventuri lirice” (în curs de apariție).

UN TINAR POET

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

teofil bușecan

clinică i se părea o lumină îndepărtată, stinsă pentru todeauna...

— Așa vrea un copil, Victorie... Se aflau la masă cînd Emi a rostit...

— În pustietatea asta? — Pe plăcuțele trimise de Simu scria...

— De ce rizi? — De doctoriță într-un sat. Imi scrie...

— A fost un joc... Un joc... conținea să spună bălaul...

— Nu vreau așa joc... — Am închis-o din joc...

— A fost un joc! — Tăceți!... Dă-mi alt ac!

— Da! — Emilia se apropie de măsută. Participa...

— Administrez eu, popo Emilia. Simu nu-i dădu nici o atenție...

— Încă puțin și te duci la joacă. — Nu vreau așa joc...

— Simu se pregătea să secreteze sînge pentru injecția...

— Gata! rosti profesional. — Mulțumesc.

— Tubuș seringa și înroși. Doctorița înfipse acul...

— Te doare? — Nu! Nu vreau să mă joc...

— Gata! strigă doctorița. — Seringa în căru din mîni, se sp...

— Se năpusti la fetiță, o ridică în l și o strînse la piept...

— Mamă! — Fetița mea.

— Doctorița Simu plîngea cu sughituri. Printre lacrimi...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

și un cerc material de beton. Un pel-saj banal...

— Bănuiesc... popo Emilia, mirată ea înșiră de bănuială...

— Nu-i al meu!... Pictex în altă manieră...

— Se aflau la masă cînd Emi a rostit tremur aceste cuvinte...

— În pustietatea asta? — Pe plăcuțele trimise de Simu scria...

— De ce rizi? — De doctoriță într-un sat. Imi scrie...

— A fost un joc... Un joc... conținea să spună bălaul...

— Nu vreau așa joc... — Am închis-o din joc...

— A fost un joc! — Tăceți!... Dă-mi alt ac!

— Da! — Emilia se apropie de măsută. Participa...

— Administrez eu, popo Emilia. Simu nu-i dădu nici o atenție...

— Încă puțin și te duci la joacă. — Nu vreau așa joc...

— Simu se pregătea să secreteze sînge pentru injecția...

— Gata! rosti profesional. — Mulțumesc.

— Tubuș seringa și înroși. Doctorița înfipse acul...

— Te doare? — Nu! Nu vreau să mă joc...

— Gata! strigă doctorița. — Seringa în căru din mîni, se sp...

— Se năpusti la fetiță, o ridică în l și o strînse la piept...

— Mamă! — Fetița mea.

— Doctorița Simu plîngea cu sughituri. Printre lacrimi...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

— Simu se îndreptă apoi spre ieșire. Cu fetița în brațe...

— În vînt. Strigară aproape deodată copiii...

— Emilia!... Ce bine că te găsim aproape... Mi-a fost mai ușor...

Desen de RADU GEORGESCU

GEO DUMITRESCU

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

și așternîndu-și sugaliva strofei zdrobind, usca, decolorînd minunea fragăci...

Poem-prefață la volumul „Aventuri lirice” (în curs de apariție).

UN TINAR POET

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

Intrare în atelier

„Vreau să înfring materialitatea și ponderabilitatea versului!”

O, nu vreau și nu pot să-nfrîng hoșritarea libertate a poeziei...

Dar cum? zicea poetul, cum să păstrezi, vai, cum, asti de lesne pieritoarea floare?

1. CIMPURI DE BANANIERI

A fost rost cuvintul basta care inceamă cea ce...

Ora cea mai caldă a zilei mă prinde în cimpurile de bananieri...

Ma adăpostesc sub cupola de pinză a unui asemenea bar...

Locul e lipsit de fantezie, goala, Singura lui podoba e arbustul acia...

Din sat n-ai dimensiunea reală a cimpurilor de bananieri...

Disting tirziu pâlăria aceea cit roata de car...

Cine-l omul din cimp? Intreb. Nu mi se răspunde...

2. MUNȚII ALBAȘTRI

și acest Francisco Abreu trebuie să-și facă timp să-l asculte...

— Ești, dacă nu mă înșel, cu cadillac-ul asta frumos...

— În definitiv, ce deosebi de la mine? vrea să știe Francisco...

— Poate că da, poate că nu, zice țărânul cel secund...

— Dialogul mă antrenează; continui: — Dar cind cineva munceste prost...

— Sanționi bănești nu-i aplicăm în nici un caz...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

— Zilele trecute, Jésus a stricat un tractor, era de-al dumneavoastră...

Cadillac-ul nostru nu mai are putere aici...

Hector e căpitan și profesor aici, știe capriciile localului...

La 1000 de metri înălțime, natura are violențe...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

— Mi-s pe buze întrebările acestea, nu le rostesc...

Construim!

Fotografie de R. L. GHILIA

și-a mutat cuibul în Sierra Maestra. Dar nu văd uneltele...

pasul. Inchizi pe șomne în tine o uimire, nu înțelegi acest mod...

zice poetul popular, anonimul creator de literatură orală...

n-ai observat că în vreme o dulce în noi, în vreme o dulce în noi...

Însemnări de călătorie

3. VIRSTA JULIETEI

gura elevilor biografia școlii din munți. Și-o aflu...

Sintem copiii Sierrei, mulți, două mii și mai bine...

Cinez undeva pe o colină, orașul e jos, îndepărtat...

Destul, imaginea mă interesează doar în măsura...

Pe pereții restaurantului de pe colină sint lozinci...

Somos socialistas Palante y palante. A que no le gusta Torne purgante...

și șterge praful; e modul ei specific de a polemiza...

Pe șervețelul dinaintea mea e întipărită urarea...

Principiile odată îmbrățișate părăsesc fila cărții...

Sindicatul constructorilor își alege, prin concurs...

Competiția frumuseții se bucură de interes unanim...

Barbara (mulătră cu cap de copil, păr aprins...

Femeii cubane sunt devină soldat pentru a-și patri...

Francisco (capră e cu tr de femeie; poartă un imer...

Restaurantul de pe colină, restle frumuseții s'indur...

Barbara, Dulcila (păpușă de porțelan, cu nasul cur...

Barbara (mulătră cu cap de copil, păr aprins...

Barbara (mulătră cu cap de copil, păr aprins...

Femeii cubane sunt devină soldat pentru a-și patri...

Francisco (capră e cu tr de femeie; poartă un imer...

Restaurantul de pe colină, restle frumuseții s'indur...

Barbara, Dulcila (păpușă de porțelan, cu nasul cur...

Barbara (mulătră cu cap de copil, păr aprins...

Barbara (mulătră cu cap de copil, păr aprins...

Ilustrație de ADIGIO BENITEZ (Cuba)

Identitate

Imensa lume-și duce viața ei
Și n-au s-o vadă toată ochii mei.
Încerc mereu pe-o hartă și din pagini
Să-nchipui neștiutele imagini.
Stau aplecat pe file de atlasuri
Și-ncerc să prind neînțelese glasuri.
Imaginez o junglă, un pustiu,
Nisipul călător și argintiu;
Îmi ațintesc privirile spre est
Că poate văd masivul Everest;
Ascult apoi atent cum face seara
Că poate-aud departe Niagara;
Visez apoi urși albi la Polul Nord
Cuib de sătari în stinca unui fiord,
Vapoare lent alunecând pe mări
Spre-nșelătoare, plutitoare zări,
Vreau să cunosc țoți oamenii din lume,
Să-i știu și după grai și după nume
Și n-o să-mi fie fețele străine...

Că-n fiecare e ceva din mine.

Înserare

Eram în casă, singuri, numai noi,
Atât de singuri că ne-am auzit
Bătoia inimii în amândoi
Când am tăcut și ne-am privit.

Și parcă-n trup pentru întâia oară
Am fi simțit, crescând, cum se răsfinge
O floare stranie de singe
Ce-a început să doară.

Și-am stat nedumeriți și-am ascultat
Patale în noi cum se desfac,
Răsăd din cine știe care veac
Misterios și-ndepărtat.

Eram atât de singuri... - lumea toată
Văzută prin fereastra violetă
Era alături cum ar fi-o planetă
Indiferentă și necercetată.

Ne-nchipuim că timpul-a stat afară,
Că nu mai este trecere, nici moarte,
Când am văzut că-n casă ne desparte
Intrată pe furie aceeași sară.

Și noi, prin înserarea tot mai groasă
Care intra nestăvilit în casă
Simțeam cum chipurile ni se tot desfac
Ca scorbite într-un fund de lac

De-asupra căru a-nceput să ploaie
Și-ncețel cu încetul în odaie
Parcă pierduți în fum și în trecut
Noi nu ne-am mai văzut.

Da-n umbra serii tot mai mare
Intr-un reflex bizar din geam
Surusul doar fi-l mai vedeam
Cu albe flori de lăcrămioare.

Din amintiri

Din neuitate amintiri de ieri,
Din plăcile lor mici de mozaic
Mi te refacă gândul din nimic
Atunci când nu te vede nicăieri.

Și pretutindeni unde-ți este drumul,
Necunoscut, în taină și mister,
Te poartă-ntr-insul sufletu-mi stingher,
Cum poartă-n ele, florile, parfumul.

Surpriză

Pe neștiute străzi de lume pline
Merg singur, izolat ca-ntr-un pustiu,
Dar gândul meu e-alt de mult la tine
Încit, surprins, eu însumi nu mai știu
Cum nu te văd alături de mine.

rucsacurile

Cine nu știe ce simț de
când te năpădește suvoal rece. Ai
înțeles?
- Da, da mamă.
Citi dăscăleală! Măică-sa nu-i să-
bea nici când trecu prin bucătărie.
- Pe virtuti, nu tropăi! Nu lovi
sifoanele între ele, iar s-aude.
A lovit totuși cite ceva; precum
se știe, este aproape imposibil când
ești urmărit de un asemenea rezor,
să nu te fusticești. A fusticești-o și el,
că doar nu era sfântul duh.
Ii mai ajunseră din urmă un nou
val de ochi șoptite:
- Sst! Te miști ca un elefant
într-un magazin de sticlărie.
A coborât, după ce bineînțeles a
manevrat sticlele goale cu precauție,
conform ultimei porunci auzite chiar
din vestibul.
- Vezi să nu le scapi, să rămii
fără picioare, schilod, ține-le bine
strinse în mîini.
După ce a trecut și de ușa masivă
a holului, ieșind afară, a oftat a
ușurare. Spre surprinderea mea văzui
că intrise dinadins pe treapta de
sus (pină la trotuar sint șase trepte
late de mozaic negru, șlefuite, cu-
rate); frunzele răzlete căzute pe ele
lunecă neauzit ca pe niște oglinzi.
I s-a făcut pielea de găină pe
pulpe și genunchi, pină a apărut în
stîrșit, cine pesemne știa el, că tre-
buia să se ijească. I-ar fi părut rău
desigur, dacă i-ar fi scăpat. Din blo-
cul de peste drum, un bloc vechi și
mai puțin îngrijit ca al lor, leșară
doi băiețandri, cred că frați. Fețele
ovale, cu ochii puțin bulbucați și
genele lucioase-roșii și buze groase
semănau. Semănau între ele și
băștile de pe cap și treningurile și
bascheții din plicioare. Diferența de
vîrstă nu era mai mare de un an.

eugen teodoru

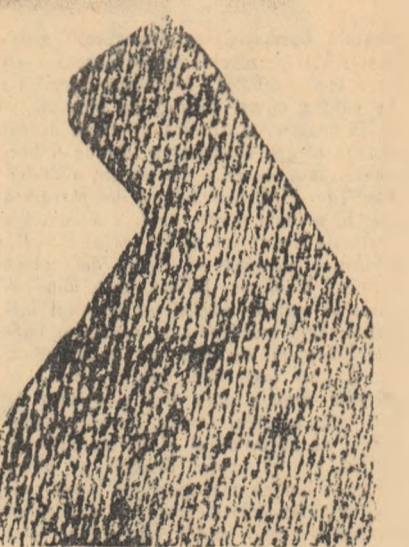
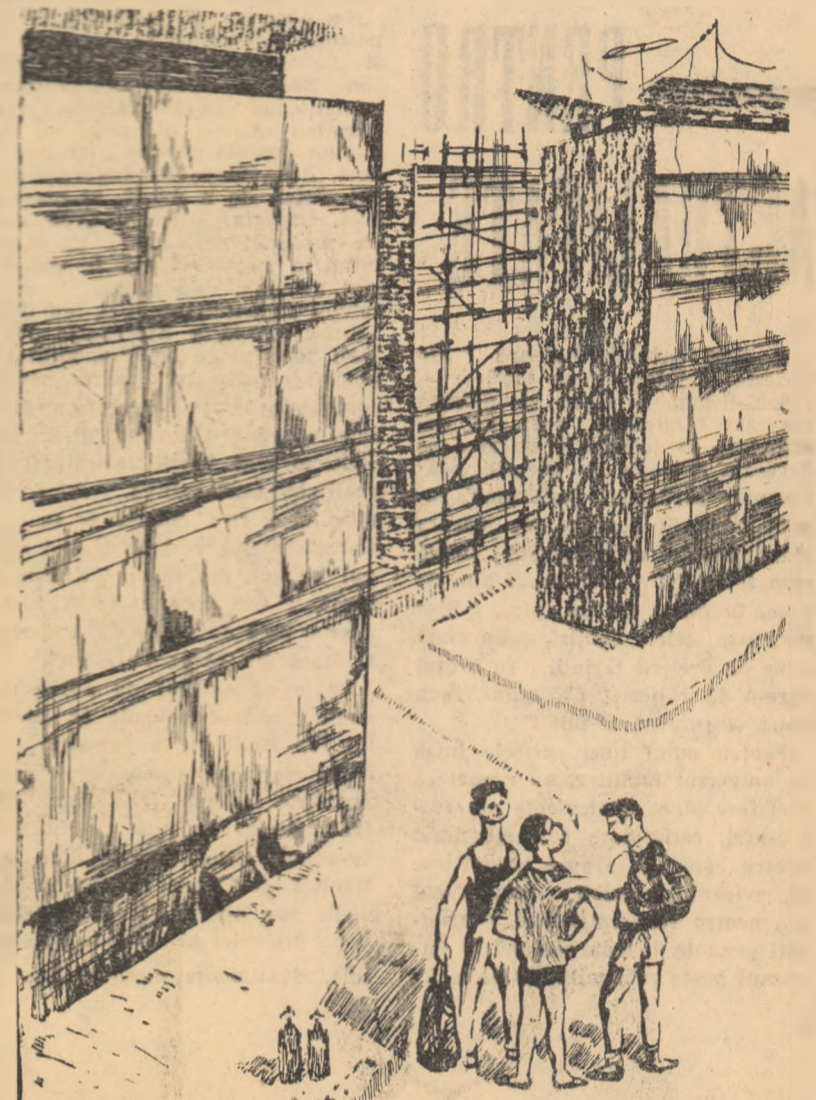
și gata să se cufunde ca într-o apă
în aerul înțepător, care-l aștepta în-
tre marile blocuri, curgînd ca prin-
tr-un jgheab înalt. Pe muchiile de
sus, unele împodobite cu iederă veș-
tedă se sprijinea cerul de toamnă.
Era un copil, dacă avea 9 ani.
Se opri, ridică fața spre lumină și
astfel îi putui vedea pistruii deși pe
nasul cîrn, coama șatenă cu cărare
într-o parte și ochii lînștiți, rotin-
du-se spre pînăcu tablou din jur.
Se vedea cit de colo că e indignat
de singurătate și că-l minca limba
să schimbe o vorbă cu cineva.
Purta o scurț de dîftină, cu mi-
neci și guler de lînă, încheiate pînă
sus, pantaloni scurți de covercot,
făcuți dintr-al fraților, ciorapi noi
trei sferturi, verzi ca frunza de laso-
mie. Cămpănea în mîini cite două si-
foane. Era ușor de ghicit deci, ce
sarcini familiare îi reveniseră în di-
mineața aceea.
Parcă mai pluteau în jurul său
șoptele ce l-au urmărit mai mult ca
sigur în semintunericul apartamen-
tului, pe unde s-a frîcînit pînă s-a
echipat, căutîndu-și tot ceea ce e acum
știa pe el firește și la locul său.
- Sst! Ți ținea de rău măică-sa,
umbă încet, să nu trezești pe tata.
Închide ușa de la baie, să nu te-auză,

Arătau cam la 12-13 ani, subțiri și
cu capetele mari. Deopotrivă de ve-
seli și odihniți ca și vecinul cu si-
foanele. Când îi văzu cel de pe trep-
tele lucioase, tresări de o bucurie
neasteptată. Era martorul unui eve-
niment presimțit pesemne. Asta se
văzu ușor, căci ceea ce el ținea în
mîini și legănau pe lingă corp cu o
grîjă și o satisfacție specifică vîrstei,
îi făcu pe „sifonar” - să-i spunem
așa, căci numele nu i l-am aflat
niciodată - să exclare, sperînd li-
niștea străzii:
- Să vă trăiască, mă, rucsacurile.
Cei doi, încințați de urare, gezură
un timp, fără să răspundă sau o
făceau poate, pentru că „sifonarul”
să-i mai privească și să le repete
sălcitarea.
- Voi n-suzirăți, mă? întrebă bă-
iețau cu ciorapi de culoarea lasomiei,
coborînd treptele în care picioarele
și sifoanele se ogîndeau ca în niște
lespezi de sticlă. Și bineînțeles, sim-
țînd că asta o să le faci plăcere:
„Să vă trăiască, mă, rucsacurile!”
- Bine, se grăbiră unul după al-
tăl, să-i mulțumească, în felul lor,
așteptîndu-l apoi, să se apropie și
să privească lînștit; pungiile de doc
verzi, cu fundul țigheit, cu rîșii de
piele, întărite de ținte, cu gura

strînsă de un șnur, de care mîinile
le pneau strînse.
Rucsacurile erau doidora cu cele
trebuțoare, pesemne, vreunei excursii
domestice, vreunei competiții, pe un

din ceea ce se petrecea acolo. Sifo-
narul cu nasul cîrn, pistrăiat, lăsă
sticlele jos și întinse mîinile către
unul din rucsacuri, îi luă în palme
fără să-l desfacă, îi ridică în dreptul

tund și mulțumit. Ochii lui
părăi căpătără dintr-o dată
strălucire și din vreme
repeta: „Să vă trăiască, mă!”
Cu fiecare nouă rostire din
aprină, mai avîntat, mai
ca și cînd îndaurul lui
cîntat niște resorturi
neînțelese. Din clipa
părut că pungiile cu
piele, cărora pînă în
le dăduseră nici o
investiție cu valori
bite, pe care cel
brusc în frumoasa
nă. În strada purta

Desen de NICĂ PETRE

teren sau într-o sală de sport, sau
pe echipamentul necesar unui bazin
închis, sau mai știu eu ce. Nu-mi
era permis să fiu curios. Asistam
ca un simplu martor și numai în
această situație aveam dreptul să
rămîn pină la sfîrșit. I-aș fi stin-
geric și nu voiam. Arătam ca orice
pașnic pleton venit la o întâlnire,
astfel că nu-mi putea scăpa nimic

ochilor, îi rotîi privindu-l cu atenție
pe toate părțile ca pe o amforă,
pipăindu-i fundul, marginile, țintele,
trecîndu-l într-o parte și-n alta. Îi
apucă apoi de curea și-l cîntări cînd
cu stînga, cînd cu dreapta, îl legăna,
făcu și o piruetă, învîrtîndu-l, de
parcă a lui ar fi fost bucuria, nu a
celor doi. Nu descoperii nici umbră
de invidie, trecînd peste obrazul ro-

Intr-adevăr, rucsacurile
în ele o anume
că luseră pentru
rea unor ciuturi
tină a fericii care
prafă adevărate
trăiască rucsacurile
getul meu și
pe indelele înțeles
panic. În el pe
gea, chiloții, sau
rivnește gloria
triumf intruchipa
cristal; el mai
per
ha
Fiecare
flor
neuit
vestiți
și g
kilogram
cu
discuți,
destinate
nevastă, cop
dacă ești un
sub cap într-
unde aștept
pe o magistra
viară, comp
o locomotivă
va urca înc
pisc sever d
și ozon.

Mulțumear
lui, care de
trecu pe lin
sifoanele între
de grijă, gîndul
rucsacuri. Cole
tea opusă, zori
tramvaie. „Sifo
o dată din dre
aceleși altur
rucsacurile!”
Nu mai rez
opri întrebîndu
- Ce-aveau
- Cărți, tm
să se mire că
După ce făcu
mea, se răsu
lea, lămurindu-
pe lună schimb
ne împrumutăm
treceam să dăm
Din păcate, ne
avem cu ce le
de bani ne și cri
Tăcu, se depăr
sticlele de sifo
de cristal. La
care bătușe uș
se întei, stîm
făcîndu-le să fo
file de cărți, răs
nerăbdătoare.
Ascultă dimine
odată cu mine,
răcoros cu miros
gătul frenetic, larg
zglobiu oamenii
lumii, răsfrîndu-
valurile:
- Să vă trăias
vă trăiască!

ce nu se poate oîi deoli de la dreapta la stînga,
el mai jos se iscălea.
O, nu-mi cereți,
nu pot și nu vreau să iubesc
frîștele flori, trîștele frunze presăc-ntr-
nemuritoare schelete, mumi vegetale,
sărbane subțiriți, subțiriți străvezii,
deose moarte, neingăduind
amintirea dreaptă a freamăntului...
Dar, domnule, zloca
amicul meu ou suflet de cristal,
la seama,
un abur este poezia!...
Un abur? mă gîndeam. Un abur, firește, -
o lumea e plină de aburi
ce arăcîncet din eretare aînse,
din paharul cu ceal de romanță,
ori din retortele cu grole fierbut corosive
sau chiar de pe-tînderea băfuită de soare
a mării...
Un abur, firește - o, lumea
e plină de aburi! Pămîntul
plutește pe-nlînce culcușuri de nori...
Dar numai norii oamenilor
aduce ploaia,
cel ce rămîn legați de soarta
pătrîtor și-a cîmpului,
doar norii oamenilor, norii oștri

Se se alcătuesc
din aburul sfînt
al răsufării oamenilor.
Numai din el coboară ploaia,
din aburul lor ce păstrează
amintirea hîntărică, feodă,
a roșiei flori ce soală
înima, creurul, sîmînța puternică
a oamenilor...
Nu-mi cereți, dar, nu vreau și nu pot
să lepăd al din singe
fierul cel greu și culoarea.
E adevărat, uneori
cînd moi condeiul în călmară,
cîntînd ou penița prin unda albastră
fierul el cel mai împede, cel mai curat,
cîntînd în neînțeles lichidă
sunetul ei cel mai cuprînzător
dan de grăunțe de pămînt, de bulgări.
Oh, oh, mă călînce atune!,
prea mult pămînt e-n călmară!
parcă nu scriu, ci ar!
cîci nu poți scrie-niotdeasuna,
cum, Doamne țară-mă, să scrii
despre suflet, despre vise
ori despre stele,
cu pămînt!...

Prea mult pămînt e-n călmară!
Caut cu penița, soormone,
și ridicînd-o, iau în virful ei,
nu o laclimă albastră, curată,
ci un fir de lînă, de hîrtie
semne groase, mari, litere de tipar,
adevărata strîgăta grafice,
asemenea literelor de afiș, de losință...
Alteori, cu pămîntul se la și o scama
un fir de rădăcină, pesemne,
cîci scriul lese o împietitură subțire
ce parcă absoarbe lumina și roua,
nevăzuta hrană a văzduhului,
iar cînd mă uit la pagină,
pare un lan alîntat de vînturi...
Prea mult pămînt e-n călmară! -
strig cîteodată furios,
cînd urma peniței, prea groasă,
îmi încecă sticlele, florile.
Dar, alteori, mă bate gîndul
că sticlele, florile
sînt făcute din pămînt, că și munți
și oameni, și soarele, -
toate lucrurile și viețările
sînt făcute din pămînt
cu ajutorul unor făcări
de diferite utorii și măririi...
De aceea, să nu-mi cereți,
nu pot, nu, nu vreau să înfrîng

pămîntul din virful peniței,
pămîntul negru al ochilor, -
puterea privirii mele
datoare-i să treacă prin el
reaprinzînd
strălucirea îndepărtatelor stele,
ardorea vîntului cel mai apropiat!
Și lasă, coborînd în fugă treptele sticlei,
mă-nuci în casă, apăsai de grele porunci,
și punîndu-mi pe cap o tichie
(uneori de mîrgăritar)
care mă face nevîzut,
apuc condeiul...
Soriu, visez, ard, mîntea se-nclinge
pînă la roșu, pînă la abur.
Soriu, penița arde, sîrșite scurt
de cite ori o cufund în cerneală.
Soriu, pun deoparte penița,
sprijinînd de călmară,
și din virful ei sute un fir subțire
de abur albastru, iar pe pagină
se stîng ușor licîrînd, literele turnate
Trebuie să mă opresc. Cerneala fierbe.
Hîrtia fumează, aproape să la foc.
Mîntea arde, încleșă pînă la roșu,
penița la alb.
Trebuie să mă opresc.
Și leșină de sub cluperea de fetru
a singurătății,

mă-nore printre oameni, pînă
ca într-o pădure adîncă, răcoroasă
care-mi restituie
temperatura firească a vieții...
Vezi bine, nu mă puteți pune așada
nu vreau și nu pot să înfrîng
hoșrîtorul drept al poeziei
de a ploa de pe ramuri, coapsă,
reflexe să soot
înebulinid o rază, fugărită
dintr-o ogîndă într-alia,
de pe sticlă, pe sticlă,
beată
de elixirul doctozului Griffin...
Aomn,
cînd vă las în palmă
acești ciorchine albastru, de pămînt
închid ochii
ca să revăd mai bine chipurile nec
ca să vă-nchipui cum vreau,
cum mi-ar fi cel mai drag;
mușind
ca dîntro pierică rumenă, cănoasă
mușcînd laoom, cu toată gura,
cu sucul fieroind aromat
pe hîrtie, pe plept...
Poftă bună!

Două expoziții ample, organizate la sfârșitul anului trecut, poartă semnificația unei adevărate antologii a celor mai reprezentative opere de artă plastică realizate în cursul lui 1962.

proprii, greu de confundat, pominând de la prelucrare unei generoase tradiții populare, atinge într-un portret alegoric cum e cel intitulat „Ivanjani” o tensiune lirică de bună calitate.

Vlasiu, aduce un fior de puritate, senzorial dintr-o modalitate plină de inventivitate a formei. Sculptorul realizează în tratarea figurii o expresivitate concentrată, o poezie care vine de undeva din limpezimea privirii.

transparente vorbesc convingător despre capacitatea artistului. Cit de bogată e viața noastră în poezie și în frumusețe o dovedesc nemăsurate lucrări din ambele expoziții.

Principala faptului că sculpturile sînt prea multe, se îngheșă pretentiv, în colțuri, în jurul stîlpilor, în fața picturii. O selecție mai severă ar fi fost în avantajul expoziției.

Foto-amatorii

S-a deschis recent în Capitală o nouă expoziție în care artiștii amatori sînt de astă dată medii de expresie manifestare publică a cercului lor de fotografi-amatori.

Sculpturile lui Gh. Anghel, modelate cu o sensibilitate vibrată, în suprafețe mici pe care lumina cade în jocuri cald-unduișoare, se înfățișează ca a lui faletă la lirismului despre care vorbeam.

Alteori o înțelegere greșită a decorativității duce la realizarea unor sculpturi tot de mari dimensiuni, dar lipsite de sentiment. În cazul „Fetei lui V. Vasiliu-Făliș” sculptor amator care are certe realizări artistice de valoare.

Intelegerea incompletă, lipsa unei profundități a temelor oferite de contemporaneitate dau, în lucrările unor tineri, la lucrarea de a căuta inovații exclusive în forma artistică.

în totalitatea ei, însă, trecerea în revizua a operei de artă din acest an, prezentate în cele două expoziții, doace la concluzii hotărîtoare.

Fotografiile expuse se caracterizează în general prin caracteristici tehnico-artistice. Există desigur lucrări care intrinsec sunt, căutări interesante pe un fond tematic corect, exprimate fie sub formă de instanțaneu, fie sub formă de studiu.

Adeseori, prin piesa lui Eugen Barbu — „Să nu-ți faci prăvălie cu scara” — trecem subiectul din „Micii burghezi” și în „Gorbi”. Dar antiteza dramatică este unul specific Bucureștilor mai de periferia din anii celui de-al doilea război mondial.

Specifica întregului orizont mărginit al micilor burghezi, atmosfera din viața Domnișorilor e sufocantă. Crizele, ciocnirile au surse multiple: sora lui Vasile de-a păstră neatin, prin toate mijloacele, capitalul părintesc moștenit, dar violent amenințat de patina pentru beșie a fratelui mai mare, Dumitru, cit și drama sentimentală a acestuia.

Alteori o înțelegere greșită a decorativității duce la realizarea unor sculpturi tot de mari dimensiuni, dar lipsite de sentiment. În cazul „Fetei lui V. Vasiliu-Făliș” sculptor amator care are certe realizări artistice de valoare.

Intelegerea incompletă, lipsa unei profundități a temelor oferite de contemporaneitate dau, în lucrările unor tineri, la lucrarea de a căuta inovații exclusive în forma artistică.

Baruju T. ARGHEZI

Adeseori, prin piesa lui Eugen Barbu — „Să nu-ți faci prăvălie cu scara” — trecem subiectul din „Micii burghezi” și în „Gorbi”. Dar antiteza dramatică este unul specific Bucureștilor mai de periferia din anii celui de-al doilea război mondial.

Specifica întregului orizont mărginit al micilor burghezi, atmosfera din viața Domnișorilor e sufocantă. Crizele, ciocnirile au surse multiple: sora lui Vasile de-a păstră neatin, prin toate mijloacele, capitalul părintesc moștenit, dar violent amenințat de patina pentru beșie a fratelui mai mare, Dumitru, cit și drama sentimentală a acestuia.

Alteori o înțelegere greșită a decorativității duce la realizarea unor sculpturi tot de mari dimensiuni, dar lipsite de sentiment. În cazul „Fetei lui V. Vasiliu-Făliș” sculptor amator care are certe realizări artistice de valoare.

Intelegerea incompletă, lipsa unei profundități a temelor oferite de contemporaneitate dau, în lucrările unor tineri, la lucrarea de a căuta inovații exclusive în forma artistică.

Din seriu „Dacă unii autori ar semăna cu operele lor”

Baruju T. ARGHEZI

Silvia, singura rămasă necontaminată de murdăria din familia Domnișorilor, va reuși să evadeze. Dar pentru aceasta are nevoie de o sprijină din afară. În casa Domnișorilor este primit cu chirie (Dumitru știe și vrea să facă bani din orice) într-o cameră de mansardă urgisită, Bolocan, mecanic la Căile Ferate.

Alteori o înțelegere greșită a decorativității duce la realizarea unor sculpturi tot de mari dimensiuni, dar lipsite de sentiment. În cazul „Fetei lui V. Vasiliu-Făliș” sculptor amator care are certe realizări artistice de valoare.

Intelegerea incompletă, lipsa unei profundități a temelor oferite de contemporaneitate dau, în lucrările unor tineri, la lucrarea de a căuta inovații exclusive în forma artistică.

CRONICA DRAMATICA de Eugen Barbu. Premieră pe scena naționalului clujean. Silvia Ghelan și Octavian Teuca, într-o scenă din spectacol.

SENSUL UNIC AL TIMPULUI

Literatura științifico-fantastică este, în esență, o literatură de anticipație, având ca principală dimensiune viitorul. Ea încearcă să imagineze cum va arăta acest viitor, pornind de la datele din ce în ce mai abundente și mai precise ale științelor moderne, care au pornit cu hotărâre și îndrăzneală la explorarea întregului univers — atât a celui „mare” cât și a celui „mic”. În condițiile impetușului progres al cunoașterii științifice, literatura de anticipație a încetat să mai pară utopică, așa cum părea, de pildă, pe vremea lui Jules Verne. Planetele Marte sau Venus și-au pierdut caracterul de „ținuturi imaginare” și se poate prevedea un timp, istoric și științific, cînd vor fi efectiv explora-

te. Înseamnă, oare, aceasta că literaturile de anticipație îl fuge terenul de sub picioare, și că nu prea mai are de anticipat? Nicidecum. Se observă, totuși, la unii dintre scriitorii care s-au dedicat acestui gen, o anumită tendință de a evada din cadrul oarecum obligatoriu al literaturii științifico-fantastice, și de a-și lărgi aria în alte direcții. Bunăoară, în loc să anticipeze, citiva s-au gândit să coboare în Timp, pentru a-și parcurge în sens invers.

Pe la sfîrșitul sec. XIX, filozoful idealist francez Renouvier a formulat ideea utopiei, înțelegând prin aceasta, prin analogie cu utopia (care înseamnă: nicăieri) ceva ce ar fi putut să se întâmple, dar nu s-a întâmplat niciodată. O astfel de utopie a realizat, printre puștii în literatură, scriitorul belgian Marcel Thiry, autorul unei curioase și, după la un punct, tulburătoare povestiri intitulate „Să-l la Timp”. Poet talentat, scriitorul a realizat o serie de romane, în 1938, la Paris, iar de curînd a reeditat-o, într-o nouă ediție, la Bruxelles.

Eroul povestirii este un anume Gustave Dienjen, un tânăr negustor din Namour. El a moștenit de la tatăl și bunicii săi o firmă comercială vestită (pentru desfacerea fierului și oțelului), dar și în vocea necesară pentru perpetuarea prosperității ei. Printr-o întâmplare, negustorul nimerise în portul Ostende, unde în-

napoleoniene la Waterloo). Pentru a reabilita memoria străbunicii sale, tânărul Hervey a pus la punct un ingenios procedeu de „retroviziune” menit să-l îngăduie a reconstitui evenimentele, iar apoi a le modifica. Axidlan îl explică astfel negustorului procedeu inventat de prietenul său: „Presupun că nici tu nu știi că spațiul este curb — cum n-am știut nici eu, fratele tău intru ignoranță... Hervey mi-a explicat că această curbura încheie spațiul asupra lui însuși. O rază luminoasă îndeajuns de intensă ar trebui, deci, după o circumnavigație prin spațiu, să revină la punctul ei de plecare, luminându-l... Hervey a inventat o substanță care magnetează într-un fel razele luminoase, și le atrage sporindu-le viteza... Grație acestui magnet care acționează de la distanță asupra razelor luminoase și le precipită asupra-o cu o viteză crescută. Hervey poate cupa corpusele de lumină care abia își începuseră călătoria în spațiu, și care n-ar fi revenit la punctul lor de plecare decât peste un număr de ani. El îi face să devieze de la curbura lor inițială, și îi captează pe ecranul format de substanța aceea magnetizată... Și atunci, un simplu sistem de oglinzi reconstituie aceste raze sub formă de imagini!”

Vreme de citeva săptămîni, negustorul va asista, împreună cu Hervey

și Axidlan, la bătălia de la Waterloo, reconstituită pe baza acestui „sistem” (care este, bineînțeles, proiecția unui softism magic, dedus din teoria relativității despre curbura spațiului). Mai mult decît atât, negustorul va fi născut cu bani grei inventajul lui Hervey — îngăduindu-i să-și procure platina necesară pentru instalația de magnetizare — ceea ce va avea ca urmare falimentul casei sale de comerț, lăsată în părăsire. Experiențele inventatorului englez atrag și un alt personaj, o tinărie femeie, pe nume Liiza, o femeie de știință, care îl însoțește pe Hervey și-l instalează în laborator. Această Liiza și-a

pierdut mințile din pricina că fețea ei, în vîrstă de doi ani, murise încercîndu-se într-o căldură cu apă clocotită, lăsată de mamea-sa în bucătărie. Liiza ajunge să născă, la un moment dat, speranța că „sistemul” născocit de Hervey îl va reda viața feței ei. Și, tocmai cînd inventajul își pierduse el însuși nădejdea că va putea acționa vreedată asupra Timpului, — în toată una ședințe de evocare a bătăliei de la Waterloo, se aud bocetele deznădăjduitului portărese. Iar aceste bocete sfîșietoare determină, în sfîrșit, modificarea, apăsătoare în zădar alia vreme de către Hervey: străbunicii său, ofiterul trimis de generalul Wellington într-o misiune de cercetare, ridică ochii spre cer tocmai în clipa aceea, și, observînd că bătăliile au prusace — despre care crezuse, pînă atunci, — se retrag, — veneau totuși în ajutorul trupelor engleze covîrșite de forța armatei franceze, — se întoarce la Wellington și, prin informația corectă pe care i-o dă, îi permite să pornescă la un atac victorios. Dar în această variantă a bătăliei de la Waterloo care a fost și cea reală, ofiterul Hervey a murit strîpuns de un glon, iar strănepotul său Leslie nu s-a mai putut naște.

Și povestitorul încercînd să justifice paradoxul pe care-și întemeiează povestirea, precizează:

„Dacă însă, Leslie nu existase niciodată, cum se face că-mi puteam aminti că l-am cunoscut totuși? Acționînd în trecut asupra marelui zădărnici de 18 iunie 1815, el abătuse Timpul pe un făgaș diferit, pe un drum nou, în care propria lui viață nu mai exista; asistasem, astfel, la cea mai uluitoare sinucidere: o sinucidere ce nu se mărginea să curme viața, ci o suprima de la obîrsire, ba chiar de patru generații încoace... Prin ce anomalie îmi aminteam eu că eram mă găsesc pe cel de-al doilea drum, odată cu toate ființele și lucrurile ce alcătuiau universul meu, — prin ce anomalie îmi aminteam de un om care n-ar fi putut să existe decît pe primul drum, în cealaltă ipoteză, anulată acum?... Eu eram menit să fiu marionet, de aceea am fost plasat... pe orbita acestei a doua posibilități, devenită realitate...”

Într-o povestire de genul celui scris de Marcel Thiry, asemenea „aplicații” sînt, pînă la un anumit, admisibile. Reversibilitatea timpului, postulată de autor, este, de asemenea admisibilă — ca o ipoteză fantastică de lucru. Ea devine firește absurdă în clipa cînd „o luăm în serios”. De altfel, însuși autorul pare conștient de absurditatea acestei ipoteze, căci lată ce spune despre ea chiar inventajorul Hervey:

„Materia timpului rămîne invincibilă. Este cu neputință, deci, să ne neputim să modificăm cu ajutorul luminii sau prin vreun alt mijloc, vreun eveniment din trecut. Doi ani de calcul și experiențe îmi permit să afirm... Toate jocurile inteligente pe care le-am putea imagina, nu întăresc mai greu decît aceste calcule și experiențe...”

Reversibilitatea Timpului, respinsă chiar de autor ca ipoteză științifică, îi servește totuși ca o ipoteză poetică. Din păcate, în utilizarea acestei ipoteze poetice, el nu este susținut de o idee generoasă — și numai o astfel de idee ar fi putut da unei asemenea ipoteze — greșite din punct de vedere științific — suportul unui necesar pentru a impune cititorilor. Tulburătoare excursie în Timp făcută de autor, rămîne pînă la urmă, gluma unei inteligențe scăpătoare de la seriozitate, dar însoțită de o pică pentru că povestirea lui Marcel Thiry este scrisă cu o neobișnuită putere de fantezie, care ar fi meritat să slujească o cauză mai bună...

Petre SOLOMON

A. FOUGERON (Franța)

„Florile vieții”

FANTEZIE ȘI REALITATE

Semnale din Cosmos?

Intințită la pitagoricieni și în „Vedele” indiene, ideea pluralității lumilor locuite apare la poetul latin Lucrețiu în imagini păturate de lirismul său al materialismului antic: „...dacă globul nostru este opera naturii și dacă principiile generatoare, prin propria lor esență, conduse de necesitate, după mii și mii de încercări neizbutite, s-au unit în fine, au evoluat și au dat naștere marelui din care s-au născut cerul, valurile, Pămîntul și locuitorii lui, trebuie să fim de acord că, în restul vădului, elementele materiei au creat nenumărate făpturi însoțite, mări, ceruri, pămînturi și au presărat spațiul cu lumi asemănătoare celei care se leagă sub pașii noștri în undele aerului...”

În limbajul științei moderne, această idee sună astfel: o singură stea dintr-un milion poate avea o planetă pe care să existe condiții prielnice dezvoltării vieții (după calculele savantului sovietic V. G. Fesenkov). Dar numai în galaxia noastră există o sută cincizeci de miliarde de stele — deci o sută cincizeci de miliarde de planete purtătoare de viață. Presupunind că doar pe unele dintre aceste planete evoluația a dus la apariția unor ființe raționale, putem fi optimiști în legătură cu împlinirea unuia dintre teoriile zburătorilor cosmice: contactul cu alte „jinsule” locuite, în nesfîrșitul ocean spațial.

Cînd va avea loc acest contact?

Cașorilor de știință sînt prudenți. Ei lasă pe seama autorilor de științifică ficțiune viitorului întâlnirii între spațiu și interplanetație și ne pratin că există fantezie pentru ceea ce e înaltă alea joase raporturile de viață în sistemul nostru solar. Iar cele mai apropiate stele se află la distanța care tot mai constituie încă o urzică bieră de netrecut.

N-am putea însă încheia, deodată, contactul direct cu submulț de idei și rachetele cosmice cu cel mai rapid vehicul cunoscut în Univers — raza de lumină, undele electromagnetice în general?

E o ficțiune care a trecut în domeniul realității odată cu descoperirea și studiarea unui fenomen deosebit de interesant. Este vorba despre continua „bombardare” a Pămîntului cu unde electromagnetice emise de corpurile cerești și recepționare de radiotelescoapele multor observatoare astronomice. Înregistrate de o aparatură specială, aceste unde nu au prezentat pînă de curînd nici un fel de regularitate, confirmîndu-se astfel caracterul lor natural — fapt care nu l-a împiedicat pe unii vizitatori tenaci să încerce descifrarea ipotezelor semnale ale unor ființe extraterestre.

Dr. Janusz Niec, conducătorul Stației de radiotelescoape a observatorului astronomic „Forty” de lângă Białystok (R. P. Polonia), nu se numără printre acești vizitatori. Într-un articol publicat recent el relatează pur și simplu rezultatele surprinzătoare ale unei experiențe întreprinse fără nici o idee preconcepțivă.

Analiza înregistrărilor făcute de aparatură automată a Observatorului „Forty” confirmase lipsa oricărei regularități a semnalelor recepționate. Cineva a propus atunci ca înregistrările unor semnale din direcția constelației Orion să fie tratate ca și cum ar fi fost înregistrări ale unor emisi de televiziune. Și pe ecranele televizoarelor de control au apărut imaginile urmeazătoare:

Concluzia d-rului Janusz Niec este cum nu se poate mai prudentă: „Folosind înregistrările semnalelor recepționate de radiotelescopul de la Forty ca bandă telerecording, am obținut imagini mobile, care au putut fi fotografiate și filmate. Dacă aceste semnale și procedeu de înregistrare constituie o simplă coincidență sau nu o semnificație pe care nu o cunoaștem azi — lată o problemă la care va răspunde viitorul”. Ne vom îngădui totuși să semnalam cîteva caracteristici care pun sub semnul întrebării geneza spontană, întâmplătoare, a imaginilor.

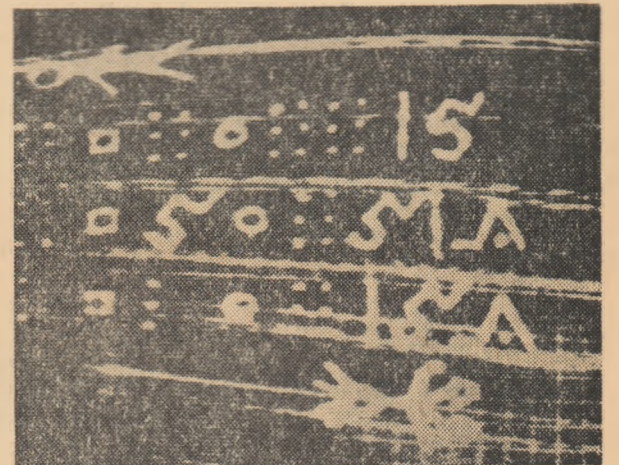
În primul rînd, frecvența apariției anumitor semne și poziția lor diferită în cadrul fiecărui grup par să demonstreze că ne aflăm în prezența unui mesaj cu un anumit sens. (Pentru această interpretare pledează

și reprezentarea schematică a unor făpturi înzestrate cu principalele atribute exterioare ale rasei umane). Poate că e vorba de simboluri matematice sau relații foarte generale — asemenei celor ale lui Einstein și Pitagora, pe care unele observatoare terestre le-au emis în direcția unor nebuloase galactice.

O cercetare atentă a celei da a doua imagini și efectuarea corecțiilor impuse de deformarea proprie unor recepții imperfecte ne pot duce la constatarea că prima fotografie extremă de înaltă suprafață a unui costum spațial, așa cum îl înfățișează lucrările de anticipație sau de știință popularizată. Se disting presupoșele deschizăturii oulăre și antene-radio...

Dar să nu formulăm nici o concluzie către care ne îndeamnă interpretarea rezultatelor comunicate de radiotelemetrii poloneze. Nu e exclus să aflăm că avem de-a face cu emisa codificată a vreunui dăntre sateliții artificiali sau, și mai simplu, cu reflexul unei emisii terestre trecute prin labirintul capricios al structurilor tonizate ale atmosferei. Oricum, însă, cele petrecute la „Forty” ne determină să așteptăm cu nerăbdare evenimentele confirmării și ne întăresc credința în înfrînarea poate nu prea îndepărtată a lumilor care se cașor și se cheamă peste personale cosmice.

Ion HOBANA

contra

punct

CARICATURISTII LUMII

MARIANA: In capul asta n-ai să porți nici măcar un stom de rațiune sănătoasă.

Desen de ES CARO, în „Liberat'on”-Paris

INTERVIUL NOSTRU

De vorbă cu scriitorul bulgar PAVEL SPASOV

Pavel Spasov este o cheie cunoscută a cititorilor noștri. Ca cititor ai în urmă o epură în traducerea românească lucrarea sa „Honorari” iar recent romanul „Rechinii”, o amplă frescă a societății bulgare din anul '30. Pentru Spasov, România este o cheie și dragă cunoscută.

— Cunoaște România de aproape cinci decenți — de-a spus el. Născut în Rusia, mai bucuram foarte puțin în copilăria mea, cînd îl vedeam pe malul cedilă, pe copiii români. Prima vizită mai completă în România am făcut-o cu mama, la București și Sibiu. Chitva ani mai tîrziu, în perioada dintre cele două războaie, am fost de citeva ori la Brila. Ceea ce am scris în romanul „Rechinii” despre acest port dunărean, este rezultatul propriei mele experiențe, descrierea celor văzute în epoca aceea. Am regretat atunci, după cum regret și azi, că nu m-am putut înțelege cu românii, deci prin intermediul unei limbi străine: sau franceza, sau germana.

— Vorbim despre legăturile de prietenie dintre popoarele noastre, în-am zărebat, firește în ce vîrstă literaturii și scriitorii români și ai conaștrilor dincolo de Dunăre.

— Popoarele noastre, ne răspunde Pavel Spasov, sînt precum de o venicie. Scriește legătură istorice dintre ele sînt cunoscute, așa că nu voi insista asupra lor. Foarte mulți intelectuali bulgari au studiat în România, alții au aflat un sprîjin deschis, frăcesc din partea poporului român în clipa grele pentru noi. Din păcate, diferența de limbă nu ne-a dat pînă la cîmpășim într-o mai mare măsură operele importante ale literaturii noastre. Din păcate, se traduc insuficient, în general, la noi lucrări ale scriitorilor din celelalte țări socialiste. Le autorilor progresiști apăsori. Împicci și cămbășim din românește. Dumneavoastră aveți scriitorii de valoare alii printre poezii — Eminescu și Arghezi sînt mai cunoscuți în Bulgaria — și și printre prozatori. Personal apreciez foarte mult poezia lui Bănulescu, proza lui Sadoveanu, a lui Rebreanu și a lui Titus Popovici.

— Era firesc să discutăm, în cadrul conșorbiilor cu Pavel Spasov, despre literatura bulgară contemporană, și mai ales despre proză. Oaspețele noastre ne-a împărtășit cîteva din considerațiile sale asupra fenomenului literar din țara sa și prieten.

— La noi, deriva Uniunii Scriitorilor este „mai aproape de viață și mai mult în mijlocul poporului”. Asta nu înseamnă că lucrările de proză istorică, care evocă vremuri mai mult sau mai puțin îndepărtate, nu sînt stimat și apreciate.

— As putea spune chiar, nu fără amărăciune, că cele mai izbutite artistice nu sînt lucrările ce

priveasc viața contemporană. Scriitorii fac mari eforturi ca să redea în opere de înalt nivel artistic viața noastră de azi, bogată în attea evenimente.

— În această privință, mai multe ștosese sa tinerii și este cred, de la sine înțeles de ce tocmai ei. Generația mai tîrîndă de scriitori trăiește viața actuală, cu care sînt aproape de o vîrstă, pe șantier. În fabrici, alături de muncitorii și țărani și de aceea, pentru că e vorba de propria lor viață, o înțeleg și o descriu mai bine decît vîrstnicii.

— Această tîrîndă generație se află în plină efervecență creatoare. De cîțiva ani se manifestă printr-o operă prozotică, teodată unei căbășe de noi moduri de expresie. Trebuie să remarcăm, din păcate, la unii dintre ei o influență a unor scriitori occidentali ca de pildă Salinger sau Françoise Sagan. Nu e vorba de copii, ci de influențe deosebit de puternice și de limpeză plăcută de dorința de a face artă „moderată” cu orice preț. De fapt această literatură însoțită mai mult de o modă de-a-lăsa-o-naltă profundă „simțită” creatoare.

— Nu vreau să se creadă că-i vorbesc de rău pe tinerii mei conșorți, pe care-i stim, dar personal sînt de părere că metodele folosite de scriitorii amănunț realități nu sînt aplicabile în viața noastră. Noi trăim astfel, nu sîntem pesimiști, nu ne cuprînde speranța. Bineînțeles că deșertul viața noastră, deosebit de complexă, vom înțelegi și astfel de ființe, dar ele se află în minoritate. Cel mai mult; oamenii la noi sînt scriitori optimiști, încredători în viitor. Metodă literară din vest n-au legătură cu viața noastră.

— În sfîrșit în legătură cu proza nouă bulgară se vrea să mai fac o considerație. Beltristica poetică a surselor de pe urma unor concepții critice simplificate, și din această pricină, eroii pozitivi erau deseori zugrăviți schematic. Ei apăreau uneori lipsiți de trăsături umane, mai complexe, nu sîntem și nu gîndeau ca oamenii obișnuți. Azi, însă descriem oameni reali, și așa cum sînt ei de fapt în societatea noastră actuală, cu calități și defecte umane. Poate așa se explică marea interes arătat de cititorii ultimelor lucrări ale prozatorilor bulgari. Sîntem o țară mică cu opt milioane de locuitori și de aceea considerăm ca un mare succes apariția în anul trecut a 50 de noi romane și volume de nuvele și schițe.

— În rugă pe Pavel Spasov să ne spună numele cîtorva lucrări mai interesante și spre mirarea noastră, ne refuză.

— Vă rog să mă iertați, dar nu pot cita nici un nume. Îndată ce ajung acasă, încep să citec toate aceste lucrări. Deoarece fac parte din jurnul care decernează premiile Uniunii Scriitorilor. A numi pe cineva înseamnă a-mi manifesta preferințele și o astfel de poziție înainte de pronunțarea verdictului nu mi se pare ocolială.

— Încheiem aici conșorbierea și ne luăm rămas bun, urîndu-i să ne vedem cit de curînd, pe o vreme mai prielnică plimbării pe bulevardele bucureștene.

REP.

U. R. S. S.

După Anul Nou s-au încheiat totalurile de abonamente la publicații pe zi, pe săptămîni, pe luni, pe trimestre, pe semestre, pe ani. Cele mai multe sînt abonamentele la ziare, revistele literare din U.R.S.S.?

— Tirajul revistei „Pravda” în anul 1963 a fost de 380.000 de exemplare față de 330.000 în anul trecut. A crescut și tirajul revistei „Moskva” — 160.000 în loc de 100.000 înainte. Cu 18.000 de exemplare a sporit tirajul revistei „Okulabr”, care a atins acum 150.000 de exemplare. Alte tiraje pe 1963: „Anostrană” — 140.000 de exemplare, „Novii Mir”, 123.000, „Kolodnia gvardii” — 100.000, „Znamia”, 90.000 etc.

R. P. Bulgaria

După cum relatează săptămînalul „Narodna Kultura”, în planul pe 1963, al studioului cinematografic din Sofia, figurează 11 filme artistice (în 1962 s-au turnat numai 6) și 222 filme de scurt metraj. Majoritatea filmelor sînt consacrate temelor contemporaneității. Studioul și-a început să tourne „Bărbatul” după romanul cu același nume de Gheorghe Markov. Se gătește în studioul de producție, primul film bulgar care ecranizat „Nu există moarte”, după scenariul lui Todor Monov și Hristo Santov.

Printre filmele aflate în plan stînt și cîteva coproducții cu studiourile din Uniunea Sovietică, Italia și Franța.

Cuba

„Este imposibil să fi pașul cu progresul realizat în Cuba și a spus Goytiso, cînoscutul scriitor spaniol,

Ghana

Populația Ghanee a întîmpinat cu un mare interes proiectul de program al Partidului popular al Congresului, partid condus de președintele republicii, Kwame Nkrumah.

După cum relatează ziarul „Ghanian Times”, problemele literaturii și artei ocupă un loc important în proiectul de program.

„Pe măsură ce se va răspîndi știința de carte în țară, vor fi create premise pentru sporirea considerabilă a numărului de opere aparținînd autorilor naționali. De aceea, partidul consideră că este extrem de important ca să se creze în cel mai scurt timp, editura de stat pentru literatura națională. Crearea Teatrului Național pentru dezvoltarea dramaturgiei, muzicii, jocurilor populare ale Ghanee — se menționează în proiectul de program — este o sarcină de primă urgență. În domeniul cinematografiei s-a luat hotărîrea de a se crea o in-

India

Cartea savantului american Stanley Wolpert, „Nouă zile la Rama”, e consacrată ultimilor zile din viața lui Mahatma Gandhi. Volumul a sîrșit în India o vîlă nemulțumire, mai ales pentru felul cum autorul zugrăvește în el portretele potrivnicilor politici ai lui Mahatma Gandhi și pentru felul cum îi descrie pe asasinii lui Gandhi, Nathuram Godse.

„Cînd citești cartea, și se face rusine pentru scriitorul ei spirit moral”, scrie Bhaskar, criticul ziarului „New Age”.

„Trebuie să se interzică imediat cartea și să se interzică și să se realizeze pe baza et la Hollywood — adăogă Bhaskar, menționînd că „măsură nu va gîrge totuși noroțul, pe care asemenea „prieten” îl împrocășă asupra indienilor”.